

naderend
iveren.
immers
den fari-
em geko-
 hebben
aristoch-
Herodes,
rwijl we
Neen, ik
et waar,
t het ons
ijzelf als
met een
aat Hem
ncognito.
ook, als
te dingen
r gij ge-
land, die
spreken
en.
ij draagt,
em, Jeru-
... Jezus
al spreekt
eelt geen
ellen tra-
n.
vergeven.
Want uw
n arbeid,
r logisch,
s, dan de

jke ironie
de zonde
omt Hij
ILDER.

ich voor de
onderscheid
line op de
het oog ge-
cohen cate-
catechesen.
iderd inzicht
e reformatie

o op welk
rwijs moet
echese in

van zijn
id terecht
het inlei-
venssfeer

ten de op
t worden

el van de
arbeid der
gekomen
vervreemd
loopt zijn
g doopsel
i weg des
voldoende
voor de
adspirant-
ad des H.
onderwijs
us moeten

erk behoo-
k geboren
volwassen
geloofsbe-
tering ten
menschen
heid over
n ook zij
tot zelf-

gerogelde
rheid en
artikel in
digen die
de de hei-
taal geno-
jaar ter
len in de
e publieke
de kerk

pleet zijn"

Een mondig kerklid is tot de besliste keuze gekomen, om den Heere te dienen. Zijn geloof is in de meeste gevallen een klein geloof, hij is niet ten volle verzekerd en durft niet met beslistheid belijden het eigendom van Jezus te zijn. Wel kan hij verklaren, dat zijn zonde hem van harte leed is en hij steeds weer toevlucht neemt tot Jezus. Het gebed is hem niet vreemd, de dienst des Heeren hem lief, het Woord Gods hem dierbaar. Zal iemand als mondig kerklid erkend worden en openbare geloofsbelijdenis afleggen, dan moet naar zijn eigen bekentenis en naar de gegevens, waarover de kerkeraad kan beschikken, het levend geloof aanwezig zijn. In welken zwakken vorm ook, hoe gebrekkig ook geuit, hoe ook door onvrijmoedigheid ten onder gehouden, er moet een band aan Jezus wezen. En naar de openbaring van dat levend geloof moet de catechese heenwerken.

In het voorbijgaan zij er met nadruk op gewezen, dat de opzieners der kerk in dit beoordeelen van de geestelijke rijpheid een hoogst gewichtige taak hebben. Hun is toevertrouwd te waken voor de heilichheid der kerk. De ouderlingen moeten scherp toezien, dat niemand tot de openbare belijdenis wordt toegelaten, die niet de duidelijke kenteekenen van het leven der genade openbaart en in zijn wandel geen godsvrucht toont. De infants non judicat ecclesia, de kerk spreekt geen oordeel uit over het inwendige. Maar wel over het uitwendige, over den wandel, over het leven der menschen. Stronge keur is hier eisch van Gods gebod. Wie doopt al wat in het doophuis komt en tot geloofsbelijdenis toelaat al wat zich daartoe aanbiedt, maakt zich schuldig aan wegdoezeling van de grenzen tusschen kerk en wereld en ontheiligt het verbond Gods.

Zoo moet er dus bij een mondig kerklid levend geloof zijn, zich openbarend in een godvruchtigen wandel. Wie zijn geloof belijdt, vraagt toegang tot het heilig Avondmaal, opdat door het gebruik van het tweede sacrament zijn zwak geloof sterking moge ontvangen.

Ten tweede, kan, in het algemeen genomen, iemand alleen dan als volwassen, mondig kerklid worden erkend, wanneer hij is ingeleid in het heiligtom van de leer des geloofs. Een mondig moet voldoende kennis hebben van den weg des heils, opdat hij in staat zij zich zelf te toetsen aan het Woord Gods, door middel van de prediking des Woords in kennis kan toenemen en het heilig Avondmaal des Heeren kan onderscheiden. Het is in bepaalde gevallen moeilijk te omschrijven,

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN.

Apologie en Natuurwetenschap.

III.

Het blijft te betreuren, dat in onze kringen niet van den beginne aan met ernst en volharding de strijd is aangebonden tegen de ontwikkelingsleer, tegen het monisme en tegen de andere bezwaren, die in den naam der natuurwetenschap tegen de Christelijke leer zijn ingebracht. Ik vergeet niet het machtig getuigenis, dat Kayper tegen de evolutie deed uitgaan en dat een apologetisch meesterstuk is en ook ben ik dankbaar voor wat Bavinck en anderen geschreven hebben, maar toch zijn dit op zichzelf staande studies. Een apologie, die volkomen afreken met het monisme en al zijn gevolgen, en die de resultaten der natuurwetenschap in hun beteekenis voor het Christendom in een helder licht stelt, is tot dusver door geen der onzen geschreven. Misschien hebben we deze te verwachten, wanneer de Vrije Universiteit zoover is uitgebouwd, dat de natuurwetenschappen daar ook de hun toekomende plaats innemen. Maar tot zolang kan met een bespreking dezer kwesties niet gewacht worden. De bestrijding van natuurwetenschappelijke zijde stelt ons voor problemen, die dringend om een oplossing vragen, daar zij, juist in onze dagen, zooveel tot twijfel brengen.

Ook in den kring van hen, die nog van harte instemmen met het geloof der vaders en zich gaarne onderwerpen aan wat Gods bijzondere openbaring in de Heilige Schrift leert, rijst de vraag, of de natuurwetenschap ons niet dwingt onze inzichten te wijzigen. Hebben de theorieën over de cosmogonie (het ontstaan der wereld), die de astronomen opstelden, de schepping niet vervangen? Is uit het onderzoek der aardlagen niet gebleken, dat de zesdaagsche schepping een onmogelijkheid is? Hebben de opgravingen Darwins onderstelling van een ontwikkeling van de eene soort uit de andere niet bewezen? Is bij deze opgravingen ook niet gebleken, dat het menschelek geslacht langer bestaat dan we uit den Bijbel afleiden? Kunnen we het zondvloedverhaal nog wel aanvaarden? Passen de wonderen, die de Heilige Schrift ons verhaalt, nog wel in de gedachtenwereld van den modernen, natuurwetenschappelijk opgevoeden mensch? Bestaat er een essentieel verschil tusschen levende en levenloze natuur? Heeft de mensch ook zijn voorouders in de dierenwereld te zoeken? Waarin bestaat Gods Voorzienigheid, indien alle processen in de natuur volgens vaste wetten verlopen? Hoe kan God een mensch voor

welk minimum van kennis voldoende geacht kan worden, maar bij normale personen geldt als eisch dat het minimum niet te laag gesteld moet worden. Zal iemand als lid van een Gereformeerde kerk meeleven, dan moet hij den hoofdinhoud van de Gereformeerde belijdenisschriften kennen en verstaan. Hoe zal een kerklid dat nog nooit de Nederlandsche Geloofsbelijdenis en de Vijf Artikelen tegen de Remonstranten gelezen heeft, zich thuis gevoelen in „de denk- en levenssfeer der kerk”? Kan van zulken ook maar iets ter verdediging van het kostelijk pand der Gereformeerde belijdenis worden verwacht? Worden zulken straks niet omgevoerd door allerlei wind van leer, loopen ze niet willig vreemde predikers achterna, die gevoel en hartstocht bij de hoorders in beweging brengen maar den Heere Jezus achter een scherm van schoone woorden bedekt houden, veroorzaken ze den opzieners niet dagelijks veel zuchten en hoofdbrekens?

Heldere kennis van de geloofsleer is voor een kerklid besliste eisch.

Ten derde mag van een mondig kerklid gevraagd worden dat het zich rekenschap geeft van de positie die zijn kerk ten opzichte van andere kerkformaties inneemt. Het zou dwaas zijn te vergen dat hij een bewijs overlegt met vrucht een cursus in de algemeene en vaderlandsche kerkgeschiedenis en in het kerkrecht te hebben gevolgd.

Maar de groote lijnen moet hij zien, het standpunt, dat de kerk als reformatrice kerk inneemt, verstaan, de hoofdbeginselen van het kerkrecht kennen, en met de beteekenis van de voornaamste elementen in den eeredienst op de hoogte zijn.

Een mondig kerklid dient te weten, wat er door zijn kerk gedaan wordt voor de uitbreiding van het Koninkrijk Gods en in welk stadium van ontwikkeling het werk der zending gekomen is.

In één woord, de catechese behoort op het doel aan te streven, dat ieder die openbare geloofsbelijdenis aflegt, in staat is het ambt aller geloovigen in vollen omvang uit te oefenen en als een volwassen lid met de kerk van Christus, zooals ze zich onder Gods voorzienig bestel in een bepaald land heeft geconstitueerd, te kunnen meeleven.

De catechese is het ambtelijk onderwijs dat door den dienaar des Woords gegeven wordt met het doel de onmondigen op te kweeken tot mondig leden der kerk, de membra incompleta te vormen tot membra completa.

Na de hierboven geboden omschrijving van het doel der catechese, moet in de eerste plaats het

zijn daden verantwoordelijk stellen, indien het karakter en de eigenschappen van een mensch volgens de erfelijkheidswetten uit die van zijn voorouders zijn af te leiden?

Nu er gestreefd wordt naar een nieuwe oriëntering van de Gereformeerde beginselen ten opzichte van de behoeften van onzen tijd, moeten deze en meer andere problemen onder het oog gezien worden. We moeten dit doen; maar, laat ik er dat terstond bijvoegen, we kunnen dat ook zonder eenigen schroom doen. Ook „De Reformatie” zal te zijner tijd deze kwesties bespreken. Het doel, dat den oprichters van ons blad voor oogen stond, staat daar borg voor.

Wanneer we ons zetten tot een bespreking van deze moeilijkheden, kunnen we een dankbaar gebruik maken van hetgeen de Christelijke apologeten in het buitenland, met name in Duitschland, over deze problemen hebben geschreven. Het schijnt mij toe, dat deze literatuur in ons land slechts weinig bekend is. Wel kent men de werken van Bettex. Doch zonder de goede bedoeling van dezen schrijver ook maar een oogenblik in twijfel te trekken, herinner ik er aan, dat Bettex vaak geen scherpe grens trekt tusschen de producten van zijn phantasie en de ontdekkingen der wetenschap. Het is jammer, dat, terwijl de oppervlakkige werken van Bettex ook in het Hollandsch verschenen, zoo veel hooger staande boeken (ik denk b.v. aan die van Hoppe) onvertaald bleven en ook in het Duitsch in weinig Hollandsche bibliotheken aangetroffen worden.

Zoowel de Roomsche als de Protestantsche apologeten in Duitschland hebben tegenover de monisten en andere natuurphilosophische bestrijders der Christelijke religie geen onzer geluid laten hooren. En nu zullen wij, Gereformeerden, het waarschijnlijk noch met de eene, noch met de andere groep van schrijvers volkomen eens zijn. Onze mentaliteit brengt mede, dat we, in overeenstemming met onze belijdenisschriften, meestal de conclusies iets anders formuleeren. Maar dit is vaak meer een formeel dan een zakelijk verschil en in elk geval valt er ook voor ons uit deze werken veel te leeren.

De Roomschen hebben in Gutherlet een onovertroffen apologet. Zijn boeken (Der Mensch, Kosmos, Gott und die Schöpfung) zijn werkelijk meesterwerken. Met een ongeëvenaarde feiten- en literatuurkennis toegerust, zet hij het ontledmes der kritiek in de systemen zijner tegenstanders en dan blijft er van de bezwaren, die in naam der natuurwetenschap tegen de Christelijke leer ingebracht worden, heel weinig over.

Een geheel ander stempel draagt het werk der

punt naar voren geschoven worden dat de catechisatie praktisch wordt ingericht, en zich richtte op het praktische doel, n.l. de kinderen des Verbonds op te kweeken tot mondig kerkleden.

Gelijk reeds is opgemerkt en in dit verband niet nader behoeft te worden ontwikkeld, kan de uitnemendste catecheet geen enkele zijner leerlingen bekeeren. De Geest des Heeren alleen verandert het hart en het geloof is een gave Godes. Het heeft den Heere echter behaagd menschen te gebruiken in Zijn dienst en door middel van hun werk het gedoopte zand der gemeente op te voeden tot religieuze zelfstandigheid. Ook bij uitnemende catecheten komt het voor, dat enkelen den weg der zonde kiezen en Christus verlaten. Zoo wij echter in getrouwheid, naar vermogen, onzen plicht doen, en de talenten, die God ons schonk, gebruiken, kunnen we met een gerust geweten de uitkomst aan God overlaten. Wie een afwijdende herhaaldelijk vernamt, waarschuwt en bidt om aan het zachte juk van Christus zich te onderwerpen, is rein van diens bloed.

Het onderwijs moet gericht worden op een praktisch doel en praktisch van aard zijn.

Nu geloof ik, dat sommige catecheten op dit punt reformeerend in hun onderwijs moeten ingrijpen. Ben ik wel ingelicht, dan is hier en daar de catechese veel te intellectualistisch. Op de catechisatie wordt de les overhoord, de te behandelen stof verklaard, en daarmee is 'tafelgevoerd'. De catecheet richt zich alleen tot het verstand van zijn hoorders, hij gelijkt een professor die los van de praxis, zuiver theoretisch, het dogma „uitceenzet”, de catechisatie is een leerschool.

Dit is een eenzijdige opvatting, die, als God het niet verhoedt, doode orthodoxie, in plaats van levend geloof des harten kweekt.

Het is de roeping van den catecheet zich niet alleen tot het verstand, maar ook tot den wil en het gemoed zijner leerlingen te richten. Hij moet er op aandringen door vermaan en waarschuwing, door voorbeelden uit de heilige historie en opwekking van het plichtsgevoel, om te beleven wat wordt beleden, om praktisch den Heere te dienen, om in liefde zich te geven. De wet des Heeren moet zóó behandeld worden, dat de geboden worden verhorzondert voor de leerlingen en zij bezielde worden voor het hoog ideaal om naar dit gebod God te dienen. Op de catechisatie behooren de noden van het geestelijk leven te worden besproken, de zielsworstelingen, die een jong mensch doornaken kan, de bezwaren die, vooral in den tegenwoordigen tijd, van de zijde van het ongeloof tegen de

Protestantsche schrijvers, van welke naast Pfennigsdorf en vele anderen, vooral Dennert genoemd moet worden. Dennert bepaalt zich in hoofdzaak tot een aanval op de tegenstanders, maar komt niet tot een eigen zelfstandige beoefening der natuurwetenschap van Christelijk standpunt. Toch heeft hij door zijn geschriften de laatste twintig jaren een grooten invloed uitgeoefend en de door hem in 1907 gestichte Keplerbund is een hecht bolwerk tegen het monisme.

Deze vereeniging is onder Dennerts leiding uitgegroeid tot een sterke organisatie, die op allerlei manieren den strijd voert tegen het monisme. Nu Dennert, oud en ziekelijk, zich moet terugtrekken, vond hij in Dr. Bernhard Bavinck een bekwaam opvolger. Deze, een man van wijsgeerigen aanleg en een geleerde met een veelzijdige kennis is de aangewezen persoon om deze beweging verder te leiden. Jammer, dat Duitschlands economische toestand thans ook den Keplerbund in zoo groote, vooral financieele, moeilijkheden gebracht heeft.

Zonder thans op dezen Bond verder in te gaan, wil ik tenslotte nog met een paar woorden het standpunt van Dennert aangeven. Prof. Dennert maakt scherp onderscheid tusschen wereldbeeld en wereldbeschouwing. Onder het wereldbeeld verstaat hij de saamvatting van de kennis aangaande de inrichting der wereld, zooals die met behulp van natuurwetenschappelijke onderzoeksmethoden gevonden wordt. De Christelijke wereldbeschouwing omvat de kennis, die hierbij aansluit, doch niet buiten de Openbaring verkregen wordt. De wereldbeschouwing geeft het antwoord op de levensvragen en allerlei problemen, die de natuurwetenschap stilzwijgend voorbijgaat.

Dennert heeft er steeds op gewezen, dat de natuurwetenschap ons geen wereldbeschouwing, maar alleen een wereldbeeld kan geven. Ieder die bekend is met de natuurwetenschap, zal dit moeten toestemmen. Daarom heeft Dennert al zijn krachten besteed aan een populaire uiteenzetting van de resultaten der natuurwetenschap en het verspreiden van een objectieve natuurkennis. Op deze wijze meende hij het monisme het best te kunnen bestrijden.

Niet ieder woord van Dennert zouden we gaarne tot het onze maken. Maar met deze opvatting stemmen we van harte in. Nu het monisme zoo velen tot twijfel brengt, nu de natuurwetenschap zoo vaak tegen het Christelijk geloof „uitgespeeld” wordt, is het noodig, dat men de resultaten der natuurwetenschap kent en inzicht, wat deze wetenschap ons kan verschaffen. In onzen tijd is een gezonde natuurkennis een apologetisch belang.

W. J. A. SCHOUTEN.

christelijke religie worden ingebracht en die het menig jongeling en meisje zoo moeilijk maken.

Dat we toch het dorre, doodende intellectualisme bannen uit onzen kring!

Ten opzichte van het quantum kennis, dat den catechisant wordt bijgebracht, schijnt in sommige kerken reformatie dringend noodig te zijn.

Om alle misverstand bij den wortel af te snijden, worde nog eens met nadruk geconstateerd, dat de catechisatie een praktisch doel heeft, niet een theoretisch. Zij dient niet tot opleiding van theologen of theologes, maar tot kweeking van menschen Gods, die tot alle goed werk toegerust zijn.

Dat hebben onze vaders helder ingezien, toen ze als leerboek voor de onderwijzing der jeugdigen in de Christelijke religie den Heidelbergischen Catechismus kozen. De groote waarde van dezen Catechismus bestaat o.a. hierin, dat hij de waarheid Gods van de praktische zijde behandelt, en telkens vraagt: wat hebt gij daar nu aan, welke troost en nuttigheid ligt er in deze leer voor u?

Staat zoo eenzijdig het praktisch karakter van de catechese voor ons vast, anderzijds eischt de mondigheid van het kerklid, met name in den tegenwoordigen tijd, dat het peil van die praktische kennis niet te laag zij.

Een Gereformeerd belijder dient te weten, wat in zijn Gereformeerde belijdenis staat.

Zou dat in al onze kerken zoo zijn??

Men hoort dienaangaande soms rare noten kraken.

Gelukrijk komen er in de Gereformeerde kerken geen toestanden voor, als b.v. in de Hervormde kerk, waar door sommige vrijzinnige predikanten een zoo minniem quantum kennis bij de „aannemelingen" wordt noodig geacht, dat het „nulpunt" nadert. Mij is ook een rechtzinnig predikant bekend, die, blijkens zijn praxis, van oordeel is dat de catechisanten bij het doen van belijdenis met het opzeggen van de tien geboden, de 12 artikelen, het gebed des Heeren en de kennis van enkele hoofdstukken uit de Bijbelsche Geschiedenis kunnen volstaan. We willen niet generaliseeren, maar dat het volumen kennis in de rechtzinnige kringen vaak uiterst gering is, kan moeilijk worden betwist.

Ook in de Gereformeerde kerken komen onder dit gezichtspunt toestanden voor, die om hervorming roepen.

Wanneer het Kort Begrip op de catechisatie als leerboek wordt gebruikt, heeft dit in de meeste gevallen tengevolge, dat de kennis van de geloofsleer beperkt is. Het Kort Begrip heeft boven den Catechismus dit voor, dat het beknopter is en de antwoorden kort zijn, weshalve het gemakkelijker van buiten geleerd wordt. Nu zegt men wel eens: het gemak dient den mensch. Maar het gemak mag bij de kerkelijke onderwijzing geen richtsnoer zijn. In enkele gevallen, b.v. bij oudere personen, of bij hen die zeer moeilijk van buiten leeren, moge het Kort Begrip toegelaten worden, voor de gewone catechisatie is het, om zijn al te groote beknoptheid, niet geschikt.

Afgedacht van het feit, dat het Kort Begrip niet het officiële kerkelijke leerboek is, is er een gewichtig bezwaar tegen deze leidraad in te brengen: in het derde Deel wordt de wet des Heeren, als regel voor het leven der dankbaarheid, niet gebod na gebod behandeld. En hoe noodig is, vooral in onzen tijd met de talloos vele levensvragen, een goed gefundeerde kennis van de praktische Ethiek! Ook aan het gebed, dat in het dagelijksch leven des Christens van zoo groote betekenis is, wordt te weinig plaats ingeruimd. Op alle bezwaren kan in dit kort bestek niet worden ingegaan, maar al was het alleen om het zoo even genoemde, dan zou de Catechismus toch verre boven het Kort Begrip zijn te verkiezen.

Maar met het slaafs volgen van den Catechismus zijt ge er ook nog niet!

De Catechismus draagt het stempel van den tijd, waarin hij is opgesteld en, hoe voortreffelijk ook zijn praktische methode is, er zijn gedeelten die zonder eenig bezwaar kunnen worden ingekort, en andere die beduidend dienen uitgebreid te worden. Zoo is de leer der Sacramenten door de oppositie tegen Rome te sterk uitgedijd, terwijl de leer van het wezen Gods en zijn eigenschappen, van de Heilige Schrift, van de Kerk en hare ambten, te zeer is samengedrongen en noodzakelijk uitbreiding behoeft.

Hiervan was de Generale Synode onzer kerken, te Leeuwarden vergaderd, in die mate overtuigd, dat zij aan een Commissie opdroeg een nieuw leerboek voor de catechisatie te ontwerpen, en dit concept aan de volgende Synode aan te bieden.

Onderwijs in de heilsleer op dezen breederen grondslag, gepaard met weerlegging van hedendaagsche dwalingen is noodig, zal het kerklid zich als een religieus mondig persoon kunnen handhaven, en zal de wasdom der kerk toenemen.

Bij de behandeling van het leerstuk der Kerk moet een overzicht gegeven worden van de voornaamste personen en feiten uit de kerkgeschiedenis en moet voor het bewustzijn van den catechisant aansluiting met l'histoire contemporaine verkregen worden. Beginselen van liturgie en eeredienst worden eveneens besproken. In de Zending mag de leerling ook geen vreemdeling blijven. Ds.

J. D. Wielenga gaf kort geleden een goed artikel in „De Macedoniër", waarin hij aanwees op welke manier zendingsgeschiedenis en zendingstheorie op de catechisatie een plaats krijgen.

Dit is een heel program! Toch kan het kerklid, dat als volwassen zal gelden, met minder niet toe.

Maar.....

Maar.....

Ja, er zijn maar's genoeg.

De grootste en langste „maar" zal wel deze zijn: voor dit alles ontbreekt de tijd.

De tijd!

Ja, laat ons die hoogst gewichtige instantie een volgend keer eens onder de oogen zien.

T. HOEKSTRA.

Het geschil met Prof. Obbink.

In „De Reformatie" van 21 Jan. l.l. plaatste ik een woord van verweer tegen prof. Obbink. Van onderscheidene zijden werd me gevraagd, hoe die zaak is afgelopen. Daar de lezers van „De Reformatie" recht hebben dit te weten, mogen enkele mededeelingen daarover volgen.

Prof. Obbink heeft noch mijn artikel in „Bergopwaarts" geheel of gedeeltelijk overgenomen of er ten minste melding van gemaakt, doch het doodgeweigen. Daarop heb ik, na eenige weken wachten, het artikel aan „De Nederlander" gezonden, met het verzoek, dat de Redactie van dat blad het zou willen overnemen, opdat een belangrijk deel der lezers van „Bergopwaarts", die ook op „De Nederlander" geabonneerd zijn, ervan zouden kunnen kennis nemen. De redactie heeft uit billijkheids-overwegingen aan dat verzoek voldaan. Enkele dagen later bevattio „De Nederlander" dit Ingezonden stuk van prof. Obbink:

Geachte Redactie!

Nu u het stuk van dr. de Moor voor uwe lezers brengt, verzoek ik u vriendelijk ook het volgende te plaatsen. Ik zal niet trachten elke onjuistheid in het relaas van dr. de M. te herstellen, maar mij bepalen tot het punt in kwestie.

In De Reformatie van 31 Dec. schreef dr. de M.: „ofschoon aan prof. Obbink mondeling en schriftelijk zijn ongelijk in deze bewering is aangevoerd, en hij dit heeft moeten erkennen (spat. van mij), heeft hij er niet toe kunnen komen, om zijne belofte te vervullen (spat. van mij) dat hij in zijn blad zijne vergissing zou herstellen."

Die verklaring noemde ik onoprecht en onwaar, op grond van de door mij gespatteerde woorden. Want ik heb noch mondeling, noch schriftelijk ongelijk erkend, en heb dus ook niet beloofd mijne „vergeving" te herstellen. Wat ik beloofde was dit: indien ik mijn ongelijk zie, zal ik niet aarzelen dat openlijk te erkennen. Welnu, dat ongelijk heb ik niet gezien en dus ook niet erkend. Daarom noemde ik zijn stukje onwaar en onoprecht. En ik moet die kwalifikatie onverkort handhaven, en geef dr. de M. bovendien het volle recht mijn brief te publiceren, waarin ik ongelijk zou hebben erkend, dan kan iedereen zien wat er van aanis.

II. TH. OBBINK.

Daarop gaf de redactie van „De Nederlander" mij gelegenheid om het volgende te zeggen:

Hooggeachte Redactie!

Vergun me, u geluk te wenschen met het succes voor uw blad, dat u tenminste prof. Obbink tot spreken hebt gebracht door het op mijn verzoek overnemen van mijn stuk uit De Reformatie. Tot dusverre had prof. O. dat niet alleen niet ter kennis zijner lezers gebracht, doch ook met geen woord erop geantwoord.

Overigens stelt zijn stukje teleur, want het zegt niets wat niet reeds in mijn stuk staat, en het enige wat het behoorde te zeggen, n.l. een excuus, staat er niet in. Derhalve blijft mij slechts over, u te danken dat u aan velen, die anders alleen de beschuldiging van prof. Obbink gelezen zouden hebben, mijn verweer onder de oogen hebt gebracht; een ridderlijkheid, die ik te meer waardeer nu prof. O. deze bleek te missen. Ik dank u ook voor de opening dezer regels en zal u over deze zaak niet verder lastig vallen.

Hoogachtend,

Uw dw.,

Dr. J. C. DE MOOR

Utrecht, 24 Febr. 1921.

Hiermede laat ik deze zaak aan de publieke opinie over, met dank voor de ontvangen bewijzen van belangstelling.

De M.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Een Synodale uitspraak.

I.

Reeds op het eerste Christelijk-Sociaal Congres werd door Ds. Brummelkamp in zijn referaat over de roeping der Kerk tegenover de sociale noden, de stelling verdedigd, dat in de prediking moest worden afgemaand van aansluiting aan vereenigingen en bonden, welke buiten Gods Woord en derhalve niet op den rechten grondslag staan. Hij voegde daaraan terstond toe: „Niet alsof de predikstoel zich rechtstreeks met zulke dingen te bemoeien heeft. Maar bij de vraag, of het voor gelijkgezinden geoorloofd is in den maatschappelijken strijd in

bonden en vereenigingen steun te zoeken, dient er op gewezen te worden, dan men ook daar zijn Christelijke belijdenis niet mag verzaken, en derhalve niet toetreden mag op eenigen grondslag, die daarmede in strijd zou zijn. „Trek niet een ander juk aan met de ongelooften: want wat mededeel heeft de gerechtigheid met de ongerechtigheid? En wat gemeenschap heeft het licht met de duisternis? En wat samenstemming heeft Christus met Belial?" (2 Cor. VI : 14, 15a). Deze regel geldt ook op maatschappelijk gebied, zoo dikwerf lidmaatschap of bondgenootschap ons medeplichtig zou maken aan de verbreiding van eenig ongoddelijk beginsel."

Deze stelling werd op het Congres nog uitgebreid.

De rapporteur sprak alleen, dat bedoelde vermaning geschiedde zou in de prediking des Woords, doch hieraan voegde de sectie, waarin deze vraagpunten behandeld werden, nog de woorden toe: „en bij den arbeid der ouderlingen", waarmede het gansche Congres accoord ging.

Sinds deze beslissing zijn er bijna dertig jaren verlopen, en heeft het sociale leven niet stilgestaan. De organisatie-idee heeft steeds meer veld gewonnen. De noodzakelijkheid der gemeenschap is in alle kringen erkend, en we hebben niet alleen bonden van werklieden en vakgenooten, maar tevens van middenstanders en patroons, van boeren en tuinders gekregen, en degenen die in het maatschappelijk gewoel zich van elken vereenigingsband onthouden, zijn zeldzaamheden, en gaan niet met hun tijd mee.

Door dit alles is de resolutie van het eerste Christelijk Sociaal Congres praktisch van meerdere betekenis geworden. Zij heeft in den loop der jaren aan actualiteit gewonnen, en vooral nu komt de vraag op, of de Kerken aan de door haar aangewezen roeping voldoen. Gaat er door en van die Kerken een ernstig vermaan uit tot allen, die den Christus belijden, om zich in het sociale leven verre te houden van alle organisatie, die met Gods Woord niet wil rekenen of daar vijandig tegenover staat, en in eigen principieel-gegronde vereeniging den strijd te voeren?

Op die vraag kan niet ontkennend geantwoord worden.

Die prediking is er.

Zij kon sterker klinken, en met de sociale noden en eischen kon meer en veel meer gerekend worden, maar de Kerk zwijgt niet, en zij raakt in de prediking des Woords en in anderen arbeid wel terdege de dingen aan, die op maatschappelijk terrein onze belangstelling vorderen.

Dat de Kerk niet zwijgt, blijkt wel ten duidelijkste uit de beslissing van de jongste Generale Synode der Gereformeerde Kerken. Ik schreef hierover reeds zeer in 'tkort in mijn Synode-overzicht, doch meen aan de belangrijkheid van dit besluit verplicht te zijn, er breder over uit te weiden, ook, omdat de Acta der Synode slechts onder 'tbereik van enkelen zijn, en het jammer zou wezen, wanneer het in deze zaak uitgebrachte rapport niet in wijden kring bekend werd.

De Synode was n.l. voor de volgende vraag gesteld:

Door de Particuliere Synode van Zuid-Holland (N. G.) was aan de Generale Synode het verzoek gericht, om de Kerken advies te geven, hoe te handelen met leden der gemeente, die lid zijn van organisaties, welke staan op den grondslag van den klassenstrijd, terwijl enkele broeders uit hetzelfde ressort er op aandrongen dat op de Generale Synode de vraag aan de orde zou worden gesteld, of leden eener Gereformeerde Kerk lid mogen zijn eener organisatie, die bij het N. V. V. is aangesloten. Deze adressanten gingen zelfs zover, dat naar hun oordeel met de censuur over zulke leden niet mocht worden gewacht, totdat de organisatie, waartoe ze behooren, een verkeerde daad deed, maar het bedoelde lidmaatschap zelf censurabel is, wijl het N. V. V. de fundamenteen van het maatschappelijk en staatkundig gebouw ondermijnt.

Over deze belangrijke vragen is door prof. Grosbeide rapport uitgebracht, welk rapport van bijzondere betekenis is voor het juiste inzicht in de verhouding tusschen de Kerk en het sociale leven.

Het zegt o.m. dit:

„Voorop sta, dat het de taak der Kerk is om het Woord Gods te bewaren en te verkondigen en dat geldt het Woord Gods in zijn vollen omvang. Dat Woord geeft ook licht over het maatschappelijk leven en de Kerk zou haar plicht verzaken, indien ze verzuimde dat uit te dragen. Maar aan de andere zijde wordt ons in de Schrift niet één bepaalde maatschappelijke orde als de eenig juiste aangetoond, en evenmin in onderdelen voorgeschreven welke regelen de vakbeweging heeft te volgen. Gods Woord predikt ons ten deze slechts zedelijke beginselen, die in de praktijk tot meer dan één wijze van handelen kunnen leiden. Nu hebben de Kerken zeker niet alleen de negatieve taak, te onderzoeken, of wat bestaat wel naar het Woord van God is, maar ook positief. Maar dan niet in dien zin positief, dat het ook nog de plicht der Kerk zou zijn een uitgewerkt systeem te geven van de dingen, die liggen op het terrein van het natuurlijke leven, maar wel, dat de Kerk de bovengenoemde zedelijke beginselen heeft te